

MĚSTO ROZTOKY

Roztoky

Kraj: Středočeský

Správní obvod: Černošice

Nadmořská výška: 237 m n. m.

Počet obyvatel: 8 219

Adresa URL: www.roztoky.cz

Okres: Praha-západ

GPS souřadnice: 50.158414N, 14.397604E

První pís. zmínka: 1233 (791 let)

PSČ: 252 63

Památky a zajímavosti Roztoky

Od druhé poloviny 19. století se postupně měnil charakter zemědělské osady. Roztoky se nacházely na trase vybudované Severní dráhy Praha-Podmokly-Drážďany a staly se tak oblíbeným výletním místem, i atraktivní lokalitou pro zámožné Pražany, kteří si v Tichém údolí stavěli vily jako svá letní sídla.

Většina těchto architektonicky překrásných staveb, vzniklých do 90. let 19. století, se zachovala až do dnešních dnů.

Mezi nejstarší patří vila Mia čp. 79, která byla již v 50. letech 19. století pronajímána letním hostům, a ve které pobýval i Bedřich Smetana.

Nejznámější stavbou Roztok u Prahy je dozajista místní bývalá gotická tvrz z 13. stol. Část jejích základů byla nalezena přímo na nádvoří dnešního zámku. Jednalo se o mohutnou obytnou věž, stojící na čtvercovém půdorysu o hraně asi 10m – její základy jsou dnes na nádvoří vyznačeny. Chráněna byla pásem hradební zdi, kterou doplňoval dodnes značně široký vodní příkop. Ke konci 14. byla věž patrně stržena a kolem hradeb roste nová zástavba – obdélný palác s kaplí. Na jeho koncích stály dvě věžice, v té severní stojí vstupní brána. Tento vstup funguje až dodnes, zaujme např. zachovalou kladkou původního padacího mostu. Kapli nám upomíná zdobenými krakorci nesený arkýř. V pohodlnější zámek je tvrz přestavěna až na přelomu 16. a 17. století. Za bojů třicetileté války shořelo nejvyšší patro, od té doby je zámek jednopatrový. Tato renesanční stavba byla ještě jednou v 18. stol. upravena v podstatě do dnešní podoby – vznikají arkády kolem celého nádvoří, v areálu zámku roste hospodářský dvůr. V 19. století byla odstraněna značná část renesančních ostění a vznikl nový vstup od západu. Po znárodnění r. 1948 areál značně zchátral. Až díky nadšení Vlastivědného odboru Osvětové besedy v Roztokách započala postupná rekonstrukce, která vyvrcholila umístěním sbírek Středočeského muzea Roztoky u Prahy do těchto krásných prostor. Zahradu kolem zámku zdobí zajímavé sochy z tvorby Hedviky Zaorákové.

Součástí Roztok je Národní kulturní památka Levý Hradec, který leží v katastru bývalé samostatné obce Žalov. Na místě staršího osídlení vzniklo v 9. století slovanské opevněné hradiště, které se stalo sídlem nejstarších přemyslovských knížat. Za vlády prvního historického knížete Bořivoje zde vznikla rotunda sv. Klimenta, objevená pod podlahou nynějšího kostela, ve které byl roku 982 Slavníkovec Vojtěch zvolen druhým pražským biskupem. U kostela se nachází hřbitov. Je na něm pohřbeno 11 obětí transportu smrti z konce 2. světové války. Nedaleko odsud se nachází památník této události. V horní části města stojí kostel Narození sv. Jana Křtitele přestavěný z bývalého špýcharu v roce

1867.

S Roztokami je spojena celá řada osobností, především z oblasti politiky a kultury. Mezi nejvýznamnější patří František Augusta Brauner, advokát a český poslanec říšského sněmu, který přispěl velkým dílem k vyřešení poddanské otázky po roce 1848. Po nějaký čas žila v rodině Braunerových osiřelá dcera Karla Havlíčka Borovského Zdenka.

V místě často tvořila česká umělkyně, malířka, grafička a knižní výtvarnice Zdenka Braunerová, která proslula nejen výtvarným dílem, ale také kulturní činností doma i v cizině. V současné době spravuje mlýn i ateliér, ve kterém se nachází stálá expozice věnovaná životu a dílu Zdenky Braunerové, Středočeské muzeum.

Roztockou vilu čp. 99 zakoupila k letním pobytům rodina Albína Bráfa, předního českého národohospodáře a politika, který odtud dokonce v době nemoci řídil vídeňské ministerstvo orby a v létě roku 1912 zde zemřel. Jeho manželka Libuše byla vnučkou Františka Palackého a dcerou Františka Ladislava Riegra.

Krajina v okolí Roztok inspirovala významné malíře, zejména Adolfa Kosárka a Václava Brožíka. Ohlas dávné mytologie nalezneme v cyklu Vlast Mikoláše Alše a romanticky viděný roztocký zámek na obraze Quido Mánesa.

Okolí Roztok se v 19. století odrazilo v díle spisovatele Václava Beneše Třebízského.

Významnými osobnostmi kultury 20. století byli manželé Zaorálkovi. Jaroslav je znám především jako vynikající překladatel, Hedvika jako sochařka, jejíž plastiky zdobí zámecký park.

Nad korytem řeky Vltavy v Žalově, se tyčí vrch Řivnáč. V pozdní době kamenné, zde bývalo významné tzv. výšinné sídliště. V 19. století se místo stalo bohatým archeologickým nalezištěm.

Nejintenzivněji zde kopal v letech 1881 až 1883 roztocký lékař MUDr. Čeněk Rýzner. Objevil stopy kultury, jejímž poznávacím znakem se staly hliněné nádoby s neobvyklým "rohatým" uchem ve tvaru půlměsíce, vyčnívajícími oběma hroty vysoko nad okraj nádoby. Nálezy pojmenoval kulturou řivnáčskou. Objevy z okolí Holého vrchu nazval kulturou únětickou. Vykopávky je možné vidět ve Středočeském muzeu v Roztokách. V Tichém údolí najdete tři památné stromy, buk lesní na pozemku vily čp. 100, platan javorolistý u vily čp. 8 a vzácný jinan dvoulaločný v zahradě u vily Alice čp. 192.

Na Únětickém potoce v minulosti sloužilo několik mlýnů, některé se dochovaly dodnes.

Trojanův mlýn si na počátku 70. let vybral k natáčení televizního seriálu Byli jednou dva písaři režisér Ján Roháč. Mlýn jeho poslední majitelé proměnili v zemědělskou usedlost.

